

ORTADOğU GÜNDEMİ

5-11 Temmuz 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Kazakistan'ın başkenti Nur Sultan'da düzenlenen 16. Astana toplantısında garantör ülkeler Türkiye, Rusya ve İran, IŞİD ve diğer teröristleri kararlı bir şekilde yenmek için Suriye'de iş birliğini sürdürme sözü verdi. Görüşmelerde Suriye'deki sahadaki durum, sosyoekonomik ve epidemiyolojik meseleler, uluslararası insani yardım, Cenevre'deki Suriye Anayasa Komitesinin yeniden çalışmaya başlamasına ilişkin beklentiler ve güven artırıcı önlemler üzerine odaklanıldığı bildirildi.¹

BM Güvenlik Konseyinde Babülhava Sınır Kapısı üzerinden insani yardımın teslimatı için BM yetkisinin devam etmesini sağlayacak karar kabul edildi. Uzlaşma sonucu varılan kararı ABD'nin BM Büyükelçisi Linda Thomas-Greenfield bir zafer olarak nitelendirdi. Rusya'nın BM Büyükelçisi Vassily Nebenzia, "ihtiyaç ve irade olduğunda iş birliğini yapabileceklerinin gösterildiği" yorumunda bulundu.²

Rusya, Babülhava Sınır Kapısı'nın açık kalması ve Irak sınırındaki El-Yarubiye'nin yeniden açılması çağrısında bulunan taslak kararın tartışılacağı Birleşmiş Milletler müzakeresine katılmadı. Rusya'nın katılmama kararı, Çin BM Büyükelçisi Zhang Jun'un tek taraflı yaptırımlar ve yardım şeffaflığı konusundaki endişelerine çözüm görmek istediği açıklamasının ardından geldi. Diplomatlar, Güvenlik Konseyinin kilit üyeleri ile ayrı ayrı görüştiklerini söyledi.³ Taslağa yapılan itirazların ardından, yalnızca bir geçiş noktasından insani yardımın bir yıl boyunca teslim edilmesini oylama kararı alındı.⁴

• Suriye Rejimi

İran ve Suriye parlamentoları dostluk grubunun İranlı Başkan vekili Abbas Golru başkanlığındaki İran heyeti, Şam'daki yetkililerle ikili ilişkilerin geliştirilmesini görüşmek üzere Perşembe günü Suriye başkentini ziyaret etti. Suriye ziyaretini değerlendiren Golru, bu ziyarette, Suriyeli yetkililerle parlamento hedefleri çerçevesinde iyi ve yapıcı görüşmeler gerçekleştirdiklerini söyledi. Golru bu görüşmelerde, Suriye'de sahada, siyasette ve ekonomideki son gelişmeler, ikili konular ve bölgesel gelişmelerin ele alındığına işaretlerken, iki ülke vatandaşları arasında temasları ve turizmi güçlendirme ve kültürel iş birliğinin geliştirilmesinin bu ziyaretin amaçlarından olduğunu kaydetti.⁵

1 <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/astana-trio-turkey-iran-russia-pledge-to-cooperate-in-syria>

2 <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/security-council-extends-use-border-crossing-humanitarian-aid-syria>

3 <https://english.alaraby.co.uk/news/russia-skips-un-talks-syria-cross-border-aid-access>

4 https://www.washingtonpost.com/world/new-un-proposal-aid-to-syria-from-1-crossing-from-turkey/2021/07/07/76dc4844-df8a-11eb-a27f-8b294930e95b_story.html

5 <https://www.tasnimnews.com/en/news/2021/07/09/2535163/syria-expresses-gratitude-for-iran-s-support-in-fight-on-terrorism>

Suriye rejimi Dışişleri ve Gurbetçiler Bakan Yardımcısı Ayman Susan başkanlığındaki bir heyet, Çarşamba günü Nur Sultan'da BM Suriye Özel Elçisi Geir Pedersen ile bir araya geldi. Taraflar Suriye'deki durumun gelişimini ve siyasi süreci ele aldı.⁶

• Fırat'ın Doğusu

Suriye'nin Deyr ez-Zor vilayetindeki Koniko gaz sahalarının yer aldığı bölgeye 10 Temmuz Cumartesi günü bir roket saldırısı gerçekleştirildi. ABD askerlerinin bulunduğu koalisyon üssünün de yakınlarında meydana gelen patlamada ölen ya da yaralanan olmadığı belirtildi. Saldırının İran destekli gruplar tarafından düzenlenmiş olma ihtimali üzerinde duruldu. Saldırı sonrası bölgede sirenlerin çaldığı ve ABD güçlerine ait uçakların havalandığı bildirildi.⁷

YPG, Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan El Hol Kampı'ndaki güvenlik sorununu henüz tam manasıyla çözmeyi başaramadı. Çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu yaklaşık 62.000 kişinin yaşadığı kampta geçtiğimiz Haziran ayında 8 cinayet daha meydana geldi. Yapılan açıklamada cinayetlerin kendini IŞİD ideolojisinden uzaklaştıran kişilere karşı işlendiği öne sürüldü.⁸

YPG, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) bünyesinde Suriye için insani yardım koridorunun açık tutulmasına yönelik yapılan oylamaya tepki gösterdi. Suriye'nin kuzeydoğusunu Irak'a bağlayan El-Yarubiye Sınır Kapısı'nın da insani yardım maksatlı olarak tekrar açılmasını isteyen YPG, bu konunun BMGK tarafından karara bağlanmamasını "çifte standart" olarak değerlendirdi.⁹

YPG tarafından yapılan bir açıklamaya göre Suriye'nin kuzeyinde yılın ilk 6 ayında IŞİD'e karşı düzenlenen operasyonlarda 245 IŞİD üyesi yakalandı. Operasyonlar sırasında ise 14 YPG militanının hayatını kaybettiği belirtildi.¹⁰

ABD'ye ait yeni bir konvoy 10 Temmuz Cumartesi günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan ABD üslerine askerî ve lojistik malzeme taşıyan bu konvoy 25 tırdan oluştu.¹¹

• Güney Suriye

Dera'nın Abtaa kasabasında kimliği belirsiz silahlı kişiler tarafından suikast girişimi düzenlendi. Saldırı sonrasında hayatını kaybeden kişinin, Suriye rejimi Hava Kuvvetleri İstihbarat

6 <https://tass.com/world/1311647>

7 <https://sputniknews.com/middleeast/202107111083360455-second-us-base-near-syrian-oil-field-comes-under-attack-local-media-say/>

8 <https://english.alaraby.co.uk/news/eight-murders-month-syria-camp-kurds>

9 <https://www.kurdistan24.net/en/story/24989-Syria-Kurds-slam-UN-aid-crossing-vote-as-unfair>

10 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/08072021>

11 <https://www.syriahr.com/en/219274/>

servisi için çalışan Ulusal Savunma Kuvvetleri'ndeki bir grup lideri olduğu ortaya çıktı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin yayımladığı bilgilere göre, Haziran 2019'da Dera'da başlayan güvenlik kaosu 1.139'dan fazla saldırı ve suikast girişimi belgelendi. Bu saldırı ve suikastlar sonucunda 222'si sivil, 361'i rejim askeri veya sadık milis/güvenlik güçleri olmak üzere toplamda 780 kişi hayatını kaybetti.¹²

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Rejim güçleri İdlib gerginliği azaltma bölgesindeki ihlallerine devam etti. İdlib'in güneydoğusundaki Maarratünnuman ilçesinde konuşlu rejim güçleri, İdlib'in güneyindeki M4 kara yolundaki Mağara ve Bara köyüne karadan karaya atış yapılan silahlarla saldırı düzenledi. Sivil Savunma ekiplerinin aktardığı bilgiye göre, Cebel Zaviye bölgesindeki Bara köyüne düzenlenen saldırıda, bir sivil hayatını kaybetti.¹³

Güvenli bölgelerdeki barış ve huzuru bozmaya yönelik saldırıları engellemeye yönelik TSK'nın operasyonları devam etti. 9 Temmuz 2021'de Barış Pınarı Harekâtı bölgesinde 4 ve Fırat Kalkanı Harekâtı bölgesinde 1 terörist saldırı hazırlığında bulunurken TSK tarafından etkisiz hâle getirildi.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Parlamentosu Başkanı Muhammed el-Halbusi, Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Ali Rıza Güney ile görüştü. Görüşmede, iki ülke arasındaki ikili ilişkiler, güvenlik ve ekonomik alanlarda iş birliğinin geliştirilmesi, su meselesi ve Irak ile Türkiye arasındaki su meselesinden doğan ilişkilerin düzenlenmesinin gerekliliği ele alınmıştır. Ayrıca iki ülke arasında vizeye erişimin kolaylaştırılması ele alınmıştır.¹⁴

Irak Parlamentosu Başkan Yardımcısı Hasan Kerim el-Kaabi başkanlığındaki parlamento heyeti, Ürdün ziyaret gündemi kapsamında Ürdün Dışişleri Bakanı Ayman Safadi ile bir araya gelmiştir. Her iki taraf da bölgedeki terör varlığından dolayı güvenlik ve askerî alanlarda iş birliğini artırma ihtiyacı üzerinde anlaştıklarını açıklamıştır.¹⁵ 2021 yılı Haziran ayında Irak, Ürdün ve Mısır arasında Bağdat'ta gerçekleştirilen üçlü zirve ile beraber Irak, Ortadoğu'da güçlü ilişkiler kurmaya kararlı olduğunu göstermişti.

6 Temmuz 2021'de Irak'ın Bağımsız Yüksek Seçim Komisyonu, ekim ayında yapılacak parlamento seçimleri için oluşturulan aday listesinin kesinleştiğini açıklamıştır. Listede üç bin

¹² <https://www.syriahr.com/en/218203/>

¹³ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejiminin-idlibe-saldirisinda-1-sivil-oldu/2300902>

¹⁴ <https://ina.iq/eng/12754-al-halbousi-and-the-turkish-ambassador-discuss-facilitating-the-procedures-for-obtaining-entry-visas.html>

¹⁵ <https://ina.iq/eng/12725-iraq-jordan-agreement-to-increase-military-and-security-cooperation.html>

243 adayın yer aldığı ve isimlerin yakında yayımlayacağı duyurulmuştur.¹⁶ Ayrıca, Yargı Seçim Kurumu, eski İçişleri Bakanı Yasin Tahir el-Yasiri de dâhil olmak üzere 155 adayın eski Baas partisiyle bağları olduğu gerekçesiyle seçimlere katılmasını yasaklamıştır.

Irak'ta Haşdi Şaabi çatısı altındaki Şii liderler, ABD'nin buradaki çıkarlarına karşı gerginliği sürdürmek için silahlı gruplar arasında kapsamlı bir anlaşma olduğu iddialarını reddetmiştir.¹⁷ Bağdat Uluslararası Havaalanı'nda İran Devrim Muhafızları Ordusu (DMO) subayları ile Iraklı Şii liderler arasında yapılan bir toplantıda ateşkes konusunda bir anlaşmaya varıldığını ancak Ketaib Hizbullah ve Ketaib Seyyid Şuheda'nın ateşkesi onaylamadığını vurgulamışlardır.

Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis'in 13 Temmuz'da İKBY başkenti Erbil'e yapmayı planladığı ziyaretin, Uluslararası Erbil Havaalanı'na yapılan İHA saldırısı sebebiyle ertelendiği açıklanmıştır.¹⁸

• Güvenlik

5 Temmuz 2021 günü ABD Büyükelçiliğine insansız hava aracı (İHA) ile düzenlenen saldırı engellenmiştir.¹⁹ 6 Temmuz 2021 günü, bir İHA'nın Erbil Havaalanı'na saldırarak havaalanı arazisindeki bir ABD üssünü hedef aldığı belirtilmiştir.²⁰ 7 Temmuz 2021 tarihinde ise Ayn el-Esed Hava Üssü 14 roketle düzenlenen bir saldırıya uğramıştır. Saldırıda yaralanan iki personelin olduğu belirtilmiş ve ardından Pentagon Sözcüsü Jessica McNulty, yaralanan personelin ABD askeri olduğunu doğrulamıştır. Irak güvenlik yetkilileri saldırıdan 24 saat daha kısa bir süre sonra, 8 Temmuz 2021 günü Bağdat'ın Yeşil Bölgesi içindeki ABD Büyükelçiliğine üç roketle saldırı düzenlendiğini belirtmiştir.²¹ Asaib Ehlil Hak grubunun lideri Kays el-Hazali büyükelçiliğe yapılan saldırılarla grubun bir ilişkisi olmadığını belirtmiştir.²² Şii milis grubu Ketaib Hizbullah'ın Güvenlik Sorumlusu Ebu Ali Askeri, yaptığı basın toplantısında, "ABD'nin yaptığı hava saldırılarına yanıt vermekte kararlı olduklarını fakat bir 'savaş büyükelçiliği' olan ABD'nin Bağdat Büyükelçiliği hariç hiçbir ülkenin diplomatik temsilciliğini hedef almayacaklarını" açıklamıştır.²³ Pentagon 27 Haziran 2021'de Şii milis grupların kullandığı tesisleri vurduğunu açıklamış ardından Ketaib Hizbullah, Ketaib Seyyid Şuheda ve Asaib Ehlil Hak gibi Şii milis gruplar intikam söylemini güçlendirmişti.

16 https://ihec.iq/10281-2/?__cf_chl_jschl_tk__=pmd_c2d538bb965e84baa90276e25ce4f9000162d92e-1626426842-0-ggNtZGzNAc2jcnBszQg6

17 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3073936/irak'ta-silahlı-gruplar-kaani-ateşkesine-baş-kaldırarak-seçimleri-ertelemeye>

18 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/080720215>

19 <https://www.france24.com/en/middle-east/20210705-us-forces-shoot-down-armed-drone-near-us-embassy-in-baghdad>

20 <https://www.reuters.com/world/middle-east/rocket-attack-iraqi-base-housing-us-forces-iraqi-military-sources-2021-07-07/>

21 <https://edition.cnn.com/2021/07/07/politics/rocket-attack-iraqi-airbase-us-troops/index.html>

22 <https://enablingpeace.org/ishm311/#Headline1>

23 <https://www.basnews.com/tr/babat/700362>

Uluslararası Koalisyon Ortak Koordinasyon Merkezi Komutanı David Williams, İKBY'de İHA saldırılarına karşı mücadele etmek için bir ekibin kurulduğunu açıklamıştır. Williams ayrıca, Peşmerge güçlerine her ay 20 milyon dolarlık destek verdiklerini ve Peşmerge'nin profesyonel bir güç olması için danışmanlık yaptıklarını vurgulamış ve bu amaca yönelik görevli bir ekibin olduğunu, ortak merkezlerinin olduğunu ifade etmiştir.²⁴

Rusya'nın Suriye Özel Temsilcisi Alexander Lavrentyev, Iraklı meslektaşlarının, Bağdat yönetiminin, ABD'nin ülkeden çekilmesini istediğini söylediklerini açıklamıştır. Lavrentyev, ABD'nin Irak'tan çekilmesi durumunda, lojistik sorunlar nedeniyle Suriye'deki varlığını sürdürmesinin imkânsız olacağı yorumunu yapmıştır.²⁵

İKBY'nin Süleymaniye kentinde Lahur Şeyh Cengi Talabani'ye yakın istihbarat ve terörle mücadele müdürlerinin Bafel Talabani tarafından değiştirilmesi, KYB eş başkanları arasında krize neden olmuştur. Krize Şeyh Cafer Mustafa ve Kosrat Resul'e bağlı güçler de müdahil olmuştur. Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in krizi çözmek için 8 Temmuz 2021'de özel bir uçakla Bağdat'tan Süleymaniye'ye geldiği belirtilmiştir.²⁶

Irak'ta yıl başından bu yana 160 elektrik iletim kulesi ile hattına saldırı düzenlendiği açıklanmıştır.²⁷ Ocak ayından 10 Temmuz'a kadar olan sürede ülke genelinde 106 elektrik iletim kulesi ile 54 elektrik hattının patlayıcılarla hedef alındığı ifade edilmiştir. Irak ordusu, Ninova ve Diyala şehirlerinde elektrik iletim kulelerini havaya uçurma amaçlı iki girişimin engellenildiğini bildirmiştir.²⁸ Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığına bağlı Güvenlik Medya Hücreleri tarafından yapılan açıklamada, "İŞİD unsurları tarafından elektrik iletim kulelerinin altına yerleştirilen çok sayıda patlayıcı etkisiz hâle getirildi" ifadeleri kullanılmıştır. Savunma ve İçişleri Bakanlıkları yanı sıra Haşdi Şaabi'ye bağlı güvenlik güçleri, ülkenin çeşitli bölgelerine elektrik arzının istikrarını sağlamak ve kuleleri hedef almaya yönelik tüm girişimleri engellemek amacıyla elektrik enerji nakil hatlarını günün her saati izlemektedir.

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü Tümgeneral Tahsin el-Hafaci, teröristlerin sadece birkaç gün içerisinde yaklaşık 44-45 elektrik iletim hattını hedef aldıklarını ve bu hatlarda meydana gelen hasarların onarıldığını açıklamıştır.²⁹ Elektrik hatlarının saldırılara uğraması ve sıcaklıkların artması, Irak'ta elektrik sorununun daha fazla gündeme gelmesine sebep olmuştur. Yaz sıcaklıklarının artmasıyla yüzlerce Iraklı, Bağdat ve ülkenin güney vilayetlerinde yaygın elektrik kesintilerini protesto etmek için sokaklara dökülmüştür. Irak'ta

24 <https://www.basnews.com/tr/babat/700499>

25 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Baghdad-is-set-for-the-US-withdrawal-Russia-says>

26 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/090720214>

27 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-elektrik-hatlarina-yonelik-saldirilarda-artist-yasaniyor/2301223>

28 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3073911/irak-ta-ninova-ve-diyala-daki-elektrik-kulelerini-havaya-ucurmaya-yonelik-iki>

29 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/05072021>

günlük sıcaklığın 50 derecenin üzerinde olduğu gözlemlenmektedir.³⁰ Irak Elektrik Bakanlığının 18 yıldır yaz sezonunda çıkan elektrik krizlerini atlattığı görülmektedir. Irak elektrik altyapısındaki eski devreler nedeniyle güç kapasitesinin yüzde 30 ila 50'sinin kaybedildiği düşünülmektedir.³¹ 5 Temmuz 2021'de, Irak Başbakanı Kazımî, elektrik sorunu sebebiyle ortaya çıkan baskılar karşısında 29 Haziran'da istifasını veren Elektrik Bakanı Macid Mehdi Hantuş'un istifasını resmen kabul etmiştir.³²

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanı İhsan Abdul Cabbar, BP'nin dev Rumaila sahasından çekilmeyi düşündüğünü ve Rus Lukoil şirketinin Batı Qurna-2 sahasındaki payını satmak istediğini açıklamıştır. Cabbar, Irak'taki yatırım ortamının büyük yatırımcıların faaliyetlerini sürdürebilmesi için uygun olmadığını ve tüm yatırımcıların başka bir pazar ya da başka bir ortak aradığını belirtmiştir.³³

Irak Parlamentosu Dürüstlük Komitesi, ülke dışına kaçırılan paraların geri alınmasında etkisiz uluslararası anlaşmaların olduğunu doğrulamış ve bazı ülkelerin kaçakçılara dokunulmazlık verdiğine dikkat çekmiştir. Komite, bazı ülkelerin, Irak'ın parasını ganimet olarak gördüğünü ve kaçakçılara dokunulmazlık tanınarak Irak'tan kaçırılan paraları rapor etmediklerini vurgulamıştır.³⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Irak Su Kaynakları Bakanı Mehdi Raşid ile görüşmüştür. Toplantıda Dicle ve Fırat Nehirlerinin su seviyeleri ve Irak'ın su üzerindeki payı ve arzı ile ilgili konular ele alınmıştır. Salih, Irak'ın su düzenlemesini ve su paylaşımını iyileştirmek için komşu ülkelerle Irak'a zarar vermeyecek ve karşılıklı çıkarlara dayandırılacak bir şekilde yoğun diyalog kurulması gerektiğini vurgulamıştır.³⁵

IKBY'ye bağlı Süleymaniye şehrinde iki sağlık tesisi inşa etmek için 1,6 milyar Irak dinarı (yaklaşık 1,1 milyon ABD doları) tahsis etmiştir.³⁶ Bu, IKBY'nin sağlık sektörünü güçlendirmek için bölge genelinde uygulamayı planladığı bir dizi projenin ilki olacaktır.

30 <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/8/basra-protests-spread-a-power-cuts-hit-iraq-amid-scorching-heat>

31 <https://theArabweekly.com/iraqis-struggle-sizzling-temperatures-blackouts-hit>

32 <https://enablingpeace.org/ishm311/#Headline4>

33 <https://www.arabnews.com/node/1888131/business-economy>

34 <https://ina.iq/eng/12677-pic-some-countries-grant-immunity-to-iraqi-money-smugglers-and-international-agreements-are-ineffective.html>

35 <https://ina.iq/eng/12743-saleh-stresses-the-need-to-ensure-iraqi-share-of-water.html>

36 <https://www.kurdistan24.net/en/story/24993-KRG-earmarks-over-%241-million-to-build-two-hospitals-in-Sulaimani>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, 6 Temmuz 2021 Salı günü ITC'nin Bağdat İl Başkanlığını ziyaret ederek, İl Başkanı Gülşen Celal'e ve kurmaylarına yeni görevleri için başarılar dileyerek tebriklerini ilettili.³⁷

ITC Başkanı Hasan Turan, Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi'yi, 7 Temmuz 2021 Çarşamba günü Kerkük'te ITC Merkezinde kabul etti.

Birleşik Irak Türkmenleri listesinde bulunan Türkmen parti başkanlarının da katıldığı görüşmede Kerkük'teki siyasi, güvenlik ve hizmet durumundaki genel gelişmeler ele alındı.

Görüşme de ayrıca Türkmen bölgelerinin federal bütçeden alacağı pay ve yerel projelerin tamamlanması için fon sağlanması gerektiği ifade edildi.³⁸

ITC Telafer Sorumlusu Abdülğani Efendioğlu ve beraberindeki heyet ITC Türkiye Temsilcisi Mehmet Tütüncü'yü ziyaret etti.

7 Temmuz 2021 Salı günü gerçekleşen görüşmede Musul, Telafer ve Türkmeneli ile ilgili bir dizi önemli konular ele alındı. Toplantıda ayrıca ekim ayında yapılması planlanan seçimlerin hazırlıkları da konuşuldu.³⁹

Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi, IŞİD'ten Kurtarılan Bölgelerin İmarı Fonu kapsamında 18 projenin başlanılacağını açıkladı. Rakan Said el-Cuburi, açıklanacak projelerin su, yol ve inşaat ile ilgili stratejik projeler olduğunu belirtti. IŞİD'ten Kurtarılan Bölgelerin İmarı Fonu ile Kerkük Valiliği arasında önemli iş birliğinin bulunduğunu vurgulayan el-Cuburi, son yıllarda IŞİD'ten Kurtarılan Bölgelerin İmarı Fonu ile 90 milyar Irak dinarı değerinde 45 proje gerçekleştirildiğini söyledi. El-Cuburi, yeni yapılacak projelerin Havice ilçesi, Zab, Riyaz, Abbasi ve Reşat nahiyeleri ile Dakuk ilçesinin bazı bölgelerinde istikrar ve kalkınmaya katkı sağlayacağını ifade etti. 2021 yılı bütçesindeki Kerkük payının şu ana kadar ödenmemesinin vilayetteki projelerin gerçekleştirilmesini olumsuz etkilediğini söyleyen Cuburi, 2021 yılı bütçesinde 200 km uzunluğunda köy yollarının inşasının da bulunduğunu söyledi.⁴⁰

ITC Genel Başkan Yardımcısı ve Kerkük İl Başkanı Hişam Bayraktar ve İl Başkan Yardımcısı Kahtan Vendavi ile beraberlerindeki bir heyet 5 Temmuz 2021 Pazartesi günü Kerkük Polis Müdürlüğünü ziyaret etti. Kerkük Polis Müdürlüğüne atanan Kava Garip'i tebrik etme amacıyla gerçekleştirilen ziyarette ayrıca Kerkük polisi içerisinde görev dağılımı ile emniyeti tesis etme çabalarının adil düzenlenmesi gerektiğine dair çağrılarda bulunuldu. Ziyarette

37 <https://www.facebook.com/1419723164933463/posts/2912487668990331/>

38 <https://www.facebook.com/1419723164933463/posts/2913340745571690/>

39 <https://www.facebook.com/116994818832927/posts/1081973669001699/>

40 <https://almawrid.news/contents/view/details?id=34824>

Kerkük Ceza İşleri Müdürü Tuğgeneral Yavuz Mehmet ve Altıncöprü Terörle Mücadele Müdürü Albay Mahmut Abdulvahap'ın da bulunduğu belirtildi.⁴¹

ITC Başkanı Hasan Turan 9 Temmuz 2021 Cuma günü Irak Eski Başbakanlarından hâlihazırda el-Nasır İttifakı Başkanı Haydar el-İbadi ile ITC Bağdat ofisinde görüştü. Görüşmenin ana başlıkları 10 Ekim'de yapılması planlanan seçimler, seçim güvenliği ve hazırlıkları, Kerkük'ün durum ve bileşenleriyle diyalog üzerineydi.⁴²

ITC Başkanı Hasan Turan, 10 Temmuz 2021 Cumartesi günü Kerkük'te Türkmen Adalet Partisi'nin düzenlediği ve gündemi Birleşik Türkmen Listesi olan toplantıya iştirak etti. Türkmen parti başkanlarının ve listedeki adayların da katıldığı toplantıda 10 Ekim tarihinde yapılması planlanan seçimlerin güvenliği ve siyasi durum hakkında görüşmelerde bulunuldu.⁴³

• Güvenlik

Kerkük Elektrik Dağıtım Şirketi Basın Ofisi tarafından yapılan yazılı açıklamada, 6 Temmuz 2021 Salı günü Kerkük'ün güneyindeki Reşat nahiyesi yakınlarında 166, 167 ve 168 numaralı yüksek gerilim hatlarına saldırı düzenlendiği belirtildi. Açıklamada, terör örgütü IŞİD mensupları tarafından elektrik hatlarının çevresine bombalar yerleştirildiği ve uzaktan kumandayla patlatıldığı aktarıldı. IŞİD'in Kerkük kırsalındaki saldırılarının devam ettiğini gösteren bu gelişme aynı zamanda Irak güneyinde yaşanan elektrik kesintisi sorunuyla eş zamanlı olarak enerji tesislerine saldırı düzenlemesi sebebiyle de terör örgütünün toplumsal düzeni bozma hedefini gözler önüne seriyor.⁴⁴

Irak Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan yazılı açıklamada, 7 Temmuz 2021 Çarşamba günü Kerkük kentinin güneyindeki Kuzey Gaz Şirketine füze saldırısı gerçekleştiği fakat füzenin boş alana düştüğü ve bu sebeple herhangi bir maddi zarar ile can kaybına neden olmadığı bildirildi. Kerkük Polis Müdürlüğü Basın Sorumlusu Amir Nuri, yaptığı açıklamada, saldırının terör örgütü IŞİD tarafından yapılma ihtimalinin muhtemel görüldüğünü söyledi.⁴⁵

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Türkmeneli Radyo Televizyonu (TERT), yerel radyo ve televizyon yayını çeşitli nedenlerle yaklaşık bir yıl durdurduktan sonra, ITC Kerkük Milletvekili ve Irak Parlamentosu İnsan Hakları Komisyon Başkanı Erşat Salih'i'nin doğrudan müdahalesinin ardından, 5 Temmuz 2021'de Irak Medya ve İletişim Komisyonu tarafından 24 saat içinde yeniden yayımlanması için resmî onaylarını almayı başardı.⁴⁶

41 <https://www.facebook.com/241916859905/posts/10159226516924906/>

42 <http://turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/34923-itc-baskani-hasan-turan-el-nasir-itolafi-baskani-haydar-el-ibadi-ile-bagdat-taki-ofisi-nde-gorustu.html>

43 <https://twitter.com/hasanturank/status/1413987892045746184?s=20>

44 <http://turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/22287-deas-kerkuk-te-elektrik-gerilim-hatlarina-saldirdi.html>

45 <http://turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/22289-kerkuk-te-kuzey-gaz-sirketine-yonelik-fuze-saldirisi.html>

46 <https://afkarhura.com/?p=25212>

Küresel Gazeteciler Konseyi, 6 Temmuz 2021 Salı günü IKBY Etnik ve Dinî Gruplardan Türkmen Bakan Aydın Maruf'a "Küresel Başarı Ödülü" takdim etti. Maruf, törende yaptığı konuşmasında "Iraklı Türkmenler olarak her zaman Türkiye ile Irak arasındaki ilişkilere destek veriyoruz" dedi. Küresel Gazeteciler Konseyi, Türkiye'nin Antalya ilinde yurt içi ve yurt dışındaki yüzden fazla gazeteciyle bir araya gelmişti.⁴⁷

Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçiliğinin 9 Temmuz 2021 tarihli duyurusuyla Irak'tan Türkiye'ye geçiş için vize başvurularının tekrar açılacağı ve cuma günleri dâhil hizmet vererek yoğun başvuruları cevaplamaya çalışılacağı ilan edildi.⁴⁸

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY'de bu hafta Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Eş Başkanlarının arasındaki rekabet sonucunda gerginlikler tırmanmıştır. 8 Temmuz tarihinde KYB Eş Başkanı Bafel Talabani, KYB'ye bağlı İstihbarat Örgütü (Zenyari) Başkanı Muhammed Tahsin Talabani ve KYB'ye bağlı Terörle Mücadele Birimi Başkanı Polat Cengi'yi görevden alma girişiminde bulunmuştur. Söz konusu iki liderin KYB Eş Başkanı Lahur Cengi'ye yakın olduğu bilinmektedir. Buna karşın Bafel Talabani Zenyari Örgütü'ne Eji Emin ve Terörle Mücadele Birimine Vahap Halepçe'yi atamıştır.⁴⁹ İki ismin de Bafel Talabani'ye yakın olduğu bilinmektedir. Süleymaniye güvenlik ve istihbarat birimlerinde yapılan bu değişimler kolayca KYB Eş Başkanı Lahur Cengi tarafından kabul edilmemiştir ve iki taraf arasında askerî çatışma ihtimali ortaya çıkmıştır. Elde edilen bilgilere göre kararların uygulanması için IKBY Başkan Yardımcısı KYB'li Şeyh Cafer'e bağlı Özel Komando Güçleri ve Bafel Talabani'ye bağlı özel güvenlik güçleri harekete geçmiştir.⁵⁰ Görevinden alınan Zenyari Örgütü Başkanı Muhammed Talabani ile bir yardımcısı 24 saat boyunca Bafel Talabani'ye bağlı özel güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınmıştır. Irak Cumhurbaşkanı ve KYB MKYK üyesi Berham Salih, KYB Siyasi ve Maslahatı Yüksek Konseyi üyeleri, İranlı ve Amerikan diplomatların müdahalesi ile gerilimlerin dindiği aktırılmıştır.⁵¹ Öte yandan son gelişmeler sosyal medya kullanıcıları tarafından "Yeşil⁵² bölgede⁵³ sarı⁵⁴ bir darbe" olarak betimlenmiştir. Bu kelime oyunu, KDP desteği ile Bafel Talabani tarafından Lahur Cengi'ye darbe yapıldığı anlamını taşımaktadır. Çünkü KYB'nin 4. Kongresi'nden sonra KYB Eş Başkanı olarak seçilen Lahur Cengi, KDP, Barzani ailesi ve Erbil yönetimine karşı duruş takınmıştır. Bu değişimlerin sonucu hem KYB'de hem de IKBY çapında Lahur Cengi ve

47 <http://turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/22286-maruf-a-kuresel-basari-odul-verildi.html>

48 <http://www.kerkukgazetesi.com/turkiyenin-bagdat-buyukelciliginde-turkiyeye-giris-vizesi-aciklamasi/>

49 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=29911>

50 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=192616>

51 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8631

52 KYB bayrağının rengi.

53 KYB kontrolünde bulunan bölgedir.

54 KDP bayrağının rengi.

kanadının zayıflayacak olması sebebiyle IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve KDP tarafından desteklenmektedir. 2019 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen KYB 4. Kongresi'nde alınan karar ile beraber KYB, eş başkanlık sistemiyle yönetilmektedir. Ancak bu düzene geçilmesinden 20 ay geçtikten sonra eş başkanlık sisteminin başarısız olduğu kanısı hakimdir.

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, göreve yeni başlayan Rusya Baġdat Büyükelçisi Elbrus Kutrashev ve beraberindeki heyetle bir araya gelmiştir. Neçirvan Barzani, yeni görevinden dolayı Kutrahsev'i tebrik ederek, başarılar dilemiştir. Görüşmede taraflar, Irak ve IKBY'nin Rusya ile ilişkileri ve ortaklığının geliştirilmesi isteğini dile getirmiştir. Kutrahsev, IKBY'deki imar ve kalkınmanın şaşırtıcı olduğunu belirterek, Rusya Dışışleri Bakanlığının Kürt meselesine önem verdiğini kaydetmiştir. Büyükelçi Kutrahsev, Rusya Kürtlerinin ülkede farklı alanlarda önemli bir rol ve etkiye sahip olduklarını ifade etmiştir. Görüşmede ayrıca, Irak'ın genel durumu, yapılması planlanan erken seçimler, Covid-19 ile mücadele ve aşılama süreci ele alınmıştır.⁵⁵

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, Irak Vatan Cephesi Koalisyonu lideri Hamis Hancar ve beraberindeki üst düzey heyeti kabul etmiştir. Ayrıca heyet, KDP lideri Mesud Barzani ile de bir araya gelmiştir. Görüşmelerde Irak'taki siyasi durum ve gelişmelerin yanı sıra, Erbil ile Baġdat arasındaki sorunlar ele alınmıştır. Barzani ve Hancar, IKBY ile Irak arasındaki soruların anayasa temelinde çözülmesi gerektiğini kaydetmiştir. Irak'ta yapılması öngörülen seçimlerin de değerlendirildiği görüşmelerde taraflar, seçimlerin şeffaf bir şekilde yapılması ve bileşenlerin haklarının korunması gerektiğinin altını çizmiştir. Ayrıca taraflar, Irak'taki siyasi süreci sekteye uğratan faktörlerin ortadan kaldırılması, istikrarın sağlanması ve sorunların çözümü için siyasi taraflar arasında koordinasyonun önemine vurgu yaptı.⁵⁶

• Ekonomi

Süleymaniye Öz Yönetimi Projesi gündemdeki yerini korumaktadır. 4 Temmuz günü yapılan IKBY Yüksek Maliye Konseyi toplantısında girişim projelerinin onaylanma yetkisi öz yönetim veya valiliklere verildiği duyurulmuştur. Toplantı, Başbakan Mesrur Barzani başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Yüksek Maliye Konseyinin açıklamasında "Girişim projelerinin izni ve onaylanma kararı Girişim Vilayet Genel Müdürlüğüne indirildi" ifadeleri kullanılmıştır. Bu karar KYB'nin Süleymaniye Öz Yönetimi Projesi'nde bulunan önemli isteklerden birisi olarak geçmektedir.⁵⁷

Memur maaşlarının kesilmesi ve eksik dağıtılması nedeniyle gösteriye çağrı yapılmıştır. Kamu Görevlileri Sendikası Süleymaniye Şubesi yaptığı açıklamada memur maaşının yüzde 21 kesintiyle ödenmesi ve gecikmeli yatırılmasına karşı çıkarken, şartların devam ettiği tak-

55 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/050720217>

56 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/207599> - عمزم-دهکات- سەرۆکی-حکومەتی-هەرێمی-کوردستان-پێشوازی-له-سەرۆکی-هاوێپیمانی-عزم-دهکات-

57 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8609

dirde geniş kapsamlı gösterilerin başlayacağı belirtilmiştir. 7 Temmuz günü yapılan açıklamada "Petrol fiyatının 20 dolardan 76 dolara yükselmesi ve iç gelirin yüzde 100 artmasına rağmen memur maaşı kesinti ile dağıtılacak" denildi. Duyuruda Kamu Görevlileri Sendikası Süleymaniye Şubesi memur maaşının kesintiyle dağıtılması ve gecikme durumunda halkın geniş kapsamlı gösteriye davet etmiştir.⁵⁸

• Güvenlik

IKBY Terörle Mücadele Birimi (TMB), Erbil Havalimanı'nı hedef alan bir saldırının bomba yüklü hava aracı ile gerçekleştirildiğini açıklamıştır. TMB'nin açıklamasında, "6 Temmuz günü saat 23.30'da bomba yüklü insansız hava aracı ile Erbil Havalimanı'na saldırı gerçekleştirildi. Can kaybı söz konusu değildir" ifadeleri kullanılmıştır. Saldırıdan sonra özellikle havalimanı yakınlarında yoğun güvenlik önlemleri alınmıştır. Saldırı sonrası Erbil Uluslararası Havalimanı'nda giriş çıkışlar kısa süreliğine durdurulmuştur. Saldırının Uluslararası Koalisyon Güçleri'nin misyonu çerçevesinde Erbil'de bulunan Kanada güçlerinin konuşlu olduğu üsse yakın bir bölgeye yapıldığı bildirilmiştir. Öte yandan saldırı nedeniyle ABD Erbil Konsololuğunda alarmin devreye girdiği öğrenilmiştir. ESTA Medya Ağı tarafından "Haşdi Şaabi'ye yakın sosyal medya hesaplarından saldırı füze ve üç İHA ile gerçekleştirildi" bilgileri aktarılmıştır.⁵⁹

IKBY Güvenlik Konseyi, 5 Temmuz'da yayımladığı videoda terör örgütü IŞİD'in Erbil'de Terörle Mücadele Birimine (TMB) yönelik saldırı planının boşa çıkarıldığını belirtmiştir. Saldırı hazırlığındaki Sebhan Abdülselem adlı IŞİD mensubunun TMB tarafından yakalandığı bildirilmiştir. IŞİD mensubu Sebhan Abdülselem'in itiraflarına da yer verilen açıklamada, "IŞİD üyesi terörist Sebhan Abdülselem, örgüt yönetimiyle ilişkili olduğunu itiraf etti. Söz konusu örgüt mensubu vatandaşlarımızın da yardımıyla yakalandı" denilmiştir. Saldırı planıyla Erbil'deki IŞİD tutuklularının kurtarılmasının amaçlandığı kaydedilmiştir.⁶⁰

13 Nisan günü KYB'ye bağlı Terörle Mücadele Örgütü tarafından Süleymaniye'de İran Kürdistan Devrimci Proletarya Partisi (Komele) üyesi Simko Benefşeyi kaçırılmıştır. KYB tarafından Simko Benefşi'nin İran'a teslim edildiğine dair kuşku duyulmaktadır. Basnews haber sitesi, KYB tarafından yakalanan Simko Benefşi yeni bilgiler yayımlamıştır. Basnews haberinde, "Simko Benefşi hakkında bir süredir basın açıklaması yok, babası da Benefşi ile görüşemiyor ve sağlık durumu üzerine hiçbir bilgi olmadığına dayanarak Benefşi KYB tarafından İran'a teslim edildiğinden kuşku duyulmaktadır" bilgilerine yer verilmiştir. İnsan Hakları Kurulu Süleymaniye Vilayet Genel Müdürü Tavge Ömer, "Benefşi ailesi mayıs ayında İnsan Hakları Kurulundan dava açtılar, kurulumuz da Süleymaniye Asayiş Genel Müdürlüğüne yazı gönderdi ancak şimdiye kadar Asayiş'ten Benefşi hakkında bilgi gelmedi" açıklamasında bu-

58 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=20179

59 <https://esta.krd/76401/>

60 <https://www.westganews.net/dreja.aspx?hewal&jmara=102734&Jor=1>

lunmuştur. Benefşe'nin babası "Oğlumuz KYB tarafından Komele içinde bir grup desteğiyle suçlandı ve İran'a teslim edildi" demiştir.⁶¹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen yeni tip koronavirüs vaka sayısı toplam 193 bin 807'ye yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 4 bin 536 olarak kaydedilmiştir. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı ise 180 bin 233'e ulaşmıştır.⁶²

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan Enerji Bakanı, BAE'nin OPEC+'ın üretimi arttırma ve kesintileri uzatma anlaşmasına karşı çıkmasını kınadı. Enerji Bakanı, BAE'yi uzlaşmaya ve mantıklı olmaya davet etti.⁶³

Suudi Arabistan, yasal su haklarını koruma bağlamında Mısır ve Sudan'a desteğini dile getirdi. Riyad hükûmeti, Mısır ve Sudan'ın krizi çözme çabalarını ve uluslararası hukuka uygun bir şekilde hareket etmelerini takdir ettiklerini ve desteklediklerini belirtti.⁶⁴

Suudi Arabistan'ın Savunma Bakanı Yardımcısı Prens Halid bin Selman, Washington'a ziyarette bulundu. Veliiaht Prens Muhammed bin Selman'ın kardeşi olan Halid bin Selman'ın, Joe Biden başkanlık dönemine başladığından beri ziyarete giden en üst düzey yetkili olduğu belirtildi. Beyaz Saray yetkilileri ile yapılan görüşmelerde ABD-Suudi Arabistan ortaklığı, bölgesel güvenlik ve ABD'nin Suudi Arabistan'ın topraklarını İran destekli gruplardan korumaya olan bağlılığı gibi konular ele alındı.⁶⁵

Suudi Arabistan, Körfez İşbirliği Konseyi üye ülkelerinden yapılan ithalatın kurallarında değişiklik yaptığını duyurdu. Bu değişiklik ile Suudi Arabistan'ın BAE'nin bölgedeki ticaret ve iş merkezi olma rolünü hedef aldığına dair yorumlar bulunmaktadır. Düzenlemeye göre serbest ticaret bölgelerinde üretilen ürünler yerel üretim olarak kabul edilmeyecek ve bundan dolayı da düşük vergilendirilmeden yararlanamayacak.⁶⁶

İran'ın uranyum zenginleştirme faaliyetlerine başlamasının ardından Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlığından bir yetkili, İran'ın bölgesel güvenliği de tehdit eden nükleer çalışmalarından endişe duyduklarını dile getirdi.⁶⁷

61 <https://www.basnews.com/so/babat/700260>

62 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/207586-وہزارہتی-تہذیب-ناماریکی-نوئی-کورونای-را-اگیانند->

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20210705-saudi-energy-minister-condemns-uae-opposition-to-opec-deal/>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20210707-saudi-backs-egypt-sudan-in-ethiopia-dam-dispute/>

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20210707-saudi-deputy-minister-in-washington-for-first-meetings-since-biden-took-office/>

66 <https://www.middleeastmonitor.com/20210708-saudi-arabia-amends-trade-rules-to-target-uae-and-israel/>

67 <https://www.middleeastmonitor.com/20210709-saudi-concerned-by-irans-uranium-enrichment/>

Suudi Arabistan'ın yeni bir İngilizce dijital haber platformu kurmak için ABD'de girişimlerde bulunduğu rapor edildi. Adalet Bakanlığına yabancı lobicilik faaliyetleri hakkında sunulan bir raporda belirtildiğine göre, Suudi Arabistan Kamu Yatırım Fonunun (Public Investment Fund – PIF) alt kuruluşlarından biri olan Taqnia tarafından yürütülen girişimler kapsamında şimdiye kadar 1,6 milyon dolar para harcandı. Dijital platformun kuruluşu için başka büyük platformlara da hizmet sağlayan Prime Time Media ile çalışıldığı ifade edildi. Bu hamle Suudi Arabistan'ın son zamanlarda ABD'de sıklaştırdığı lobicilik faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir.⁶⁸

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Dubai'nin önde gelen limanlarından Cebel Ali'de demirli bir gemide yangın meydana çıktı. Yangının aşırı sıcaklardan dolayı alev alan malzemeden çıktığı güvenlik güçleri tarafından ifade edildi. Ekiplerin hızlı şekilde müdahale ettiği yangın kısa sürede kontrol altına alındı. Sonrasında Cebel Ali Limanı tekrar faaliyete geçti. Limanda çıkan yangın sonrasında borsada kısa süreli düşüşler seyredildi.⁶⁹

Japonya'nın en büyük petrol ve doğal gaz şirketi JERA ve en büyük jeneratör üreticisi devlet şirketi JOGMEC ile Abu Dabi Ulusal Petrol Şirketi (Abu Dhabi National Oil Company – ADNOC) BAE'de amonyum üretimi için fizibilite çalışmaları yapmak üzere anlaşmaya vardı. Bu hamle bir yandan Japonya'nın karbon emisyonunu azaltma planlarının bir parçasıyken, diğer taraftan BAE'nin yabancı yatırımcı çekme stratejisinin bir parçası olarak yorumlanabilir.⁷⁰

İtalya, BAE ve Suudi Arabistan'a uyguladığı silah satışı ambargosunu gevşetme kararı aldı. İtalyan bir hükümet yetkilisinin açıklamalarına atıfta bulunan haberde, bu kararın özellikle BAE ile İtalya arasında ortaya çıkan diplomatik gerginliğin azaltılması için alındığı ifade edildi. Geçen hafta BAE İtalya'dan Emirlikler'deki Al Minhad Hava Üssü'nde bulunan askerî teçhizat ve personelini çekmesi için talepte bulunmuştu.⁷¹

Cambridge Üniversitesi ile BAE arasında bir anlaşma yapıldığı duyuruldu. Bu anlaşmaya göre üniversite ile BAE ortak bir inovasyon enstitüsü kuracaklar ve BAE üniversiteye 400 milyon sterlinlik bir bağışta bulunacak. Kurulacak olan enstitünün uluslararası ekonominin fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmayı sağlayacak sürdürülebilir çözümlerin yanı sıra İslam sanatı ve kültürüne yönelik çalışmalar yapacağı da belirtildi.⁷²

Son olarak BAE'nin Google, Amazon, Microsoft, Cisco gibi birçok teknoloji deviyle programcı yetiştirilmesi için bir dizi anlaşma yaptığı duyuruldu. BAE Başbakanı ve Dubai Emiri Mu-

68 <https://www.middleeasteye.net/news/saudi-arabia-funds-new-digital-news-platform-studio-washington>

69 <https://www.reuters.com/world/middle-east/blast-heard-dubai-cause-unknown-reuters-witnesses-2021-07-07/>

70 <https://www.reuters.com/business/energy/japanese-firms-adnoc-explore-feasibility-ammonia-production-uae-2021-07-08/>

71 <https://www.middleeasteye.net/news/italy-lifts-ban-arms-sales-saudi-arabia-and-italy-after>

72 <https://www.dailymail.co.uk/news/article-9766505/Cambridge-University-officials-negotiating-UAE-possible-400million-partnership.html>

hammed bin Raşid El Maktum tarafından yürütülen projede 5 yıl içerisinde 100.000 yazılımcı yetiştirilmesi hedeflenmektedir.⁷³

• Katar

Katar Dışişleri Bakanlığı Terörle Mücadele ve Çatışma Çözümünde Arabuluculuk Özel Temsilcisi Mutlak bin Mecid Al Kahtani yanında bir heyetle birlikte Afganistan'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret Afganistan'daki ABD ve NATO askerlerinin çekilmesi sonrası Taliban'ın artan saldırıları ve Afgan-İçer barış görüşmelerinin tıkanıdığı bir sırada gerçekleştirdi. Katarlı Özel Temsilci ziyareti sırasında üst düzey Afgan hükûmeti yetkilileri ile bir araya gelerek ülkede siyasi ve güvenlik durumunu görüştü.⁷⁴

Katar Hayır Kurumu başlattığı "Taqaat" girişimiyle 50.000 Filistinliye iş sağlayacağını duyurdu. Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki Filistinlileri desteklemek için başlatılan Filistin Yardım kampanyasının bir parçası olan bu girişimde yüksek öğrenim kurumlarından mezun olan Filistinlilere uzaktan çalışabilecekleri işler sağlanacak.⁷⁵

Katar'ın Lübnan ordusuna aylık 70 ton gıda yardımı yapacağı duyuruldu. Duyuru Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman Al Sani'nin Beyrut ziyareti esnasında geldi. Katarlı Bakan Lübnanlı yetkililere ülkede istikrarın sağlanması için acilen yeni bir hükûmet kurulması yönünde çağrıda bulundu.⁷⁶

• Yemen

Yemen meşru hükûmeti güçleri ile İran destekli Husiler arasındaki çatışmalar ülkenin orta batısında bulunan El Beyda ilinde yoğunlaşmış gözükmektedir. Taraflar arasında devam eden çatışmalarda bu hafta 30'dan fazla Husi milisin öldürüldüğü ifade edildi.⁷⁷ Öldürülenler arasında Husilerin önde gelen bir askerî yetkilisinde bulunduğu yerel makamlarca ifade edildi.⁷⁸ Ayrıca, merkezî hükûmete bağlı Yemen ordusunun El Beyda vilayetindeki El Zaher bölgesini Husilerden geri aldığı duyuruldu. Yemen merkezî hükûmeti Enformasyon Bakanı Muammer İryani Twitter üzerinden yaptığı paylaşımında El Zaher bölgesinin Husi milislerden kurtarıldığını duyurdu.⁷⁹

Öte yandan merkezî hükûmete bağlı Yemen ordusundan bazı askerlerin Taiz'de askerî karargâhın dışında çadırlar kurarak ödenmemiş maaşlar sebebiyle protesto gösterisi düzen-

73 <https://www.thenationalnews.com/uae/2021/07/10/uae-unveils-programmer-training-campaign-with-tech-giants-google-and-amazon/>

74 <https://www.dohanews.co/senior-qatari-official-meets-diplomats-in-afghanistan-amid-stalled-talks/>

75 <https://www.middleeastmonitor.com/20210707-qatar-charity-provides-jobs-for-over-50000-palestinians/>

76 <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/7/qatar-to-provide-aid-for-lebanese-troops-amid-economic-crisis>

77 <https://yeni-yemen.net/tr/p-211454>

78 <https://www.arabnews.com/node/1891881/middle-east>

79 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/yemeni-govt-wrests-control-of-central-district-from-houthis/2294992>

ledikleri bildirildi. Onlarca askerin aylardır ödenmemiş maaşlarının yanı sıra özellikle beslenme konusunda yaşam koşullarının iyileştirilmesini talep ettikleri ifade edildi.⁸⁰

Suudi Arabistan ile BAE arasında yaşanan gerginliğin Yemen’de sahaya yansıdığı görülmektedir. BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) güçleri ile Suudi Arabistan liderliğindeki Arap Koalisyonu güçleri arasında Yemen’in stratejik konuma sahip Sokotra Adası’nda çatışma çıktığı belirtildi. GGK güçlerinin Sokotra’da bulunan Suud askerlerin bulunduğu kampa saldırı düzenlediği ve sonrasında iki grup arasında çatışmalar yaşandığı ifade edildi. Bunun üzerine Suud güçlerinin alarm durumuna geçtiği ve GGK yetkililerine kampın hedef alınmaya devam edilmesi durumunda hava saldırısı yapılacağını bildirdiği yerel kaynaklara yansıdı.⁸¹

Son olarak Biden yönetiminin ABD’de yaşayan Yemenlilerin “geçici koruma statüsü” sürelerinin uzattığı duyuruldu. Bu kapsamda hâlihazırda ABD’de bulunan yaklaşık 1700 Yemenli 3 Mart 2023’e kadar yasal olarak ABD’de kalabilecek. Buna ek olarak 480 Yemenli daha ABD’ye kabul edilecek.⁸²

• Kuveyt

Kuveyt’in BM Cenevre daimî temsilcisi Cemal Al-Ghunaim, İnsan Hakları Konseyine Gazze’de ilan edilen ateşkesin ardından İsrail’in yasa dışı yerleşimlerine devam ettiğini ve Kudüs’ün tarihi yapısını değiştirmek istediğini söyledi. Kuveyt’in Filistinlilere olan desteğinin dış politikanın temeli olduğunu belirten Cemal Al-Ghunaim, bu davanın Filistin devleti hedefi gerçekleşene kadar devam edeceğini de vurguladı.⁸³

Kuveytli yetkililer, hükûmeti eleştirdiği gerekçesiyle siyasi aktivist ve önemli bir şairi tutukladı. Cemal Al-Sayer adındaki bir iş insanı da Emir’e hakaret ve asılsız haber yayma gibi suçlar ile itham edilmektedir.⁸⁴

• Umman

Umman Sultanı Heysem bin Tarık göreve geldikten sonraki ilk yurt dışı ziyaretini gerçekleştirmek için 11 Temmuz Pazar günü Suudi Arabistan’a gitti. Umman Sultanı Suudi Arabistan Kızıldeniz kenarındaki şehri NEOM’a indiği sırada Suudi Veliaht Prens Muhammed bin Selman tarafından karşılandı. Sultan Heysem’in iki günlük ziyaret kapsamında Kral Selman ve üst düzey Suudi yetkililerle başta ekonomi ve yatırım ortaklıkları olmak üzere, Yemen’deki savaş ve diğer bölgesel gelişmeleri de içeren geniş çaplı konu başlıkları üzerinde görüşmelerde bulunacağı açıklandı. Umman Sultanı’na kıdemli diplomatlar ve üst düzey hükûmet yetkililerin bulunduğu geniş çaplı bir heyet eşlik etti.⁸⁵

80 <https://www.middleeastmonitor.com/20210705-yemen-soldiers-protest-over-unpaid-wages/>

81 <https://yeniyeemen.net/tr/p-211456>

82 <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/6/biden-admin-extends-temporary-protected-status-for-yemenis-in-us>

83 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2987945&Language=en>

84 <https://www.middleeastmonitor.com/20210707-kuwait-arrests-poet-activist-for-insulting-emir-family-says/>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20210711-omans-sultan-visits-saudi-arabia-on-first-overseas-trip/>

• Bahreyn

İngiliz milletvekilleri hükûmeti Bahreyn'in de içlerinde bulunduğu Körfez ülkelerine destek sağlanan fonun durdurulması için hükûmete çağırıda bulundu. İngiliz milletvekillerinin Bahreyn'in insan hakları ihlallerinden duyduğu endişe için bu çağırısı gerçekleştirdiği belirtildi.⁸⁶ Bunun üzerine Bahreyn İçişleri Bakanlığında bir açıklama yayımlanarak hem İngiliz milletvekillerinin bu iddialarına hem de Katar merkezli El Cezire kanalının Bahreyn'deki insan hakları konusunu ele aldığı yayınlara yönelik açıklamalar getirildi. Açıklamada Bahreyn'i hedef alan iddialar kesin bir dille reddedildi.⁸⁷

Türkiye'nin Bahreyn Büyükelçisi Esin Çakıl, Bahreyn Sağlık Bakanı Faeqa bint Said Al Saleh ile görüştü. Büyükelçi Çakıl Mart 2021'de Manama Büyükelçiliğine atanmıştı. İkili arasında geçen görüşmede başta sağlık alanı olmak üzere iki ülke arasındaki gelişen ilişkiler ve iş birliğine dikkat çekildi.⁸⁸

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır ve Sudan, Hedasi Barajı gündemiyle toplanan BMGK oturumunda 3 ülke arasındaki anlaşmazlığa Birleşmiş Milletler'in (BM) müdahale etmesini isterken ABD ve Kenya gibi ülkeler Afrika Birliği öncülüğünde başlatılan müzakerelerin sürmesini istedi. ABD'nin BM Daimî Temsilcisi Linda Thomas-Greenfield, bu meselenin çözümü için Afrika Birliği'nin en uygun yer olduğunu ifade ederken Kenya'nın BM Daimî Temsilcisi Martin Kimani de üç ülkenin "Afrika sorunlarına Afrika çözümleri" prensibini gerçeğe dönüştüreceklerine inandıklarını belirtti. Rusya'nın BM Daimî Temsilcisi Vassily Nebenzia ise artan tansiyonun düşürülmesini isteyerek muhtemel bir güç kullanımının kabul edilemez olduğunu dile getirdi. Etiyopya Su, Sulama ve Enerji Bakanı Seleshi Bekele, toplantıda BMGK'nın Nil suları meselesine karışmaması gerektiğini açıkça savundu.⁸⁹

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 6 yıl aranın ardından Mısır'a yönelik olan doğrudan sefer yasağının kaldırıldığını duyurdu. Ekim 2015'te Mısır'dan kalkan ve Petersburg'a gitmekte olan uçağın Sina Yarımadası'nın üzerinde kaza geçirmesi ile 224 kişi hayatını kaybetmişti. Rusya uçağın bir sabotaj sonucunda düştüğünü iddia etmiş ve kazanın ardından Rusya-Mısır doğrudan seferleri askıya alınmıştı.⁹⁰

86 <https://www.middleeastmonitor.com/20210706-british-mps-urge-government-to-suspend-secretive-gulf-fund-over-human-rights-concerns/>

87 <https://www.bna.bh/en/MOIrespondstoBritishparliamentariansandAlJazeerachannel.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDsQadlqgKdZQS4axze9QcmM%3d>

88 <https://www.bna.bh/en/HealthMinisterreceivesTurkishambassador.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDinFV%2bPjHj1jzE2qyQTs0k%3d>

89 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hedasi-baraji-krizini-bmgkye-tasiyan-sudan-ve-misir-aradigini-bulamadi/2299525>

90 <https://www.middleeastmonitor.com/20210708-russia-lifts-ban-on-tourist-flights-to-egypt/>

Mısır Cumhurbaşkanlığından yapılan yazılı açıklamada, eski Cumhurbaşkanı Sedat'ın eşinin vefatı nedeniyle ülkenin büyük bir kederle yas tuttuğu belirtildi. Cihan Sedat'ın en zor koşullarda eşine verdiği destekle Mısır kadını için bir model olduğu ifade edilen açıklamada, Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi'nin Kahire'deki bir yola Sedat'ın isminin verilmesi ve ailesine Kemal Nişanı takdim edilmesi için kararname çıkardığı aktarıldı.⁹¹

• Libya

Libya Devlet Yüksek Konseyi (DYK) Başkanı Halid el-Mişri, Libya'da resmî anlaşmalar çerçevesinde bulunan Türk güçleri ile paralı askerlerin bir tutulamayacağını söyledi. Libya'daki yabancı askerî varlığı ele alan İkinci Berlin Konferansı'nın sonuçlarına ilişkin soruyu yanıtlayan Mişri, Libya'daki Türk güçlerinin, Libya hükûmetinin çağrısı üzerine ve imzalanan meşru anlaşmalar çerçevesinde ülkede bulunduğunu kaydetti. Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki Libya Siyasi Diyalog Forumu tarafından şubatta seçilen Ulusal Birlik Hükûmeti'nin, BM'nin belirlediği yol haritasına göre geçici olarak seçildiğine işaret eden Mişri, bu geçici yürütme organının önceki anlaşmalara müdahale etme yetkisinin bulunmadığını belirtti.⁹²

Libya ordusu, iki yıl kapalı kaldıktan sonra geçen ay açılan ülkenin doğu ile batı yakasını birbirine bağlayan Misrata-Sirte sahil yolunu, Halife Hafter'e bağlı milislerin anlaşmaya uymamasına rağmen açık tutmayı sürdüreceklerini duyurdu. Libya Ordusu Sirte-Cufra Ortak Operasyon Odası Sözcüsü General Abdulhadi Dırah, yaptığı açıklamada, Libya ordusu ile Hafter'e bağlı güçlerden beşer askerî temsilcinin bulunduğu 5+5 Ortak Askerî Komitenin vardığı anlaşma uyarınca 20 Haziran'da yolu açtıklarını ancak Hafter milislerinin anlaşmaya uymadığını ifade etti. Dırah, ülkenin doğusundaki gayrimeşru silahlı güçlerin lideri Hafter'e bağlı milislerin yolun kendilerine ait tarafını kapatmasına rağmen Misrata-Sirte sahil yolunu açık tutmaya devam edeceklerini belirtti.⁹³

Libya Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Müsteşarı Muhammed Halil İsa ile Yunanistan Dışişleri Diplomatik ve Konsolosluk İşlerinden Sorumlu Bakan Yardımcısı Kostas Fragogiannis görüşerek iki ülke arasındaki iş birliğini ele aldı. Görüşmede Libya ile Yunanistan arasında ekonomi, enerji ve karşılıklı ticaret alanlarında iş birliğinin güçlendirilmesinin yanı sıra rehabilitasyon, vize işlemlerinin kolaylaştırılması ve iş adamları için bir forum kurulması konuları ele alındı.⁹⁴

91 <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/misirin-eski-first-ladysi-hayatini-kaybetti-41849861>

92 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-devlet-konseyi-baskani-misri-libyadaki-turk-gucleriyle-parali-askerlerin-bir-tutulamayacagini-belirtti/2300645>

93 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-ordusu-misrata-sirte-sahil-yolunu-acik-tutmaya-devam-edecegiz-/2296397>

94 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-ile-yunanistan-arasinda-ikili-iliskilerin-gelistirilmesi-icin-gorusme-/2294313>

• Cezayir

Cezayir’de 12 Haziran’da düzenlenen erken seçimler sonrasında Eymen bin Abdurrahman liderliğinde yeni hükûmetin kurulduğu açıklandı. Yeni kabinedeki toplam 33 bakanlıktan 17 bakan eski görevlerine devam ederken, 16 yeni bakana görev verildi.⁹⁵

Cumhurbaşkanlığının sosyal paylaşım sitesinden yapılan açıklamaya göre, Tebbun, ülkesinin 5 Temmuz 1962’de Fransa sömürgesinden kurtuluşunun 59. yılı münasebetiyle Cezayir halkına hitaben mesaj yayımladı. Tebbun, ulusal hafızayla ilgili meselelerin sömürge zamanında işlenen korkunç trajediler ve suçlar karşısında Cezayir’in haklarını gözetecek ve koruyacak şekilde ele alınacağını kaydetti. “Menfur” Fransız sömürgesinin ülkesi karşısında en güçlü ve en büyük katliam, işkence ve yıkım silahlarını kullandığını vurgulayan Tebbun, ulusal hafızayla ilgili meselelerin derin bir vizyonla ele alınacağını ve bu konudan vazgeçmeyeceklerini belirtti. Cumhurbaşkanı Tebbun geçen yıl kabul edilen ve 8 Mayıs 1945 olaylarının 76. yılına rastlayan Ulusal Hafıza Günü münasebetiyle yaptığı açıklamada, Fransa’nın sömürge sırasında (1830-1962) işlediği suçlar için özür dilemesi talebini yinelemişti.⁹⁶

Cezayir Dışişleri Bakanı Ramazan Lamamra ve Mısırlı mevkidaşı Sameh Şükri bir telefon görüşmesi gerçekleştirerek Libya’daki gelişmeleri Etiyopya’nın Rönesans Barajı’nı ele aldıkları belirtildi.⁹⁷

• Tunus

Libya, yeni tip koronavirüs (Covid-19) vakalarında artış görülen komşusu Tunus ile hava ve kara sınırlarını 1 haftalığına kapatma kararı aldı. Libya Hükûmet Sözcüsü Muhammed Hammude alınan kararı, olağan bakanlar kurulu toplantısının ardından yaptığı basın açıklamasıyla duyurdu. Hammude, sınırları kapatma kararının, “kardeş ülke Tunus’taki salgın durumunun şiddetlenmesi, virüsün mutasyona uğramış Delta varyantındaki artış ve Tunus Sağlık Bakanlığının ülkenin sağlık sisteminin çöktüğüne ilişkin açıklamasının ardından” geldiğini açıkladı. Sözcü Hammude, kararın ardından Tunus’ta mahsur kalan Libyalıların akıbetiyle ilgili olarak, Tunus’taki Libya Konsoloslugu aracılığıyla onlarla ilgilenileceğini kaydetti. Hammude ayrıca, salgında mücadele önlemlerinin bir parçası olarak üniversite ve liselerde eğitime Kurban Bayramı sonrasına kadar ara verileceğini belirtti. Olayın ardından Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said ile Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Dibeybe telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede iki lider arasında sınırların kapatılması ve Tunus’taki sağlık durumunun ele alındığı bildirildi. Görüşmeye ilişkin Said, Libya hükûmetinin tutumunun “kardeşçe” olduğunu ve iki ülke ve halkları arasında var olan güçlü bağların derinliğini yansıttığını dile getirdi. Dibeybe ise iki ülke Sağlık Bakanlarının sınırların kapatılması konu-

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirde-eymen-bin-abdurrahman-liderliginde-yeni-hukumet-kuruldu-/2297355>

96 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-cumhurbaskani-fransayla-ulusal-hafiza-dosyasinin-ele-alinmasindan-vazgecmeyeceklerini-belirtti/2294312>

97 <https://dailynewsegypt.com/2021/07/11/egypt-algeria-discuss-developments-in-libya-gerd/>

sunda koordinasyon içerisinde olduğunu ve Tunus'la sınırlarının kapatılması kararı sağlık koşulları nedeniyle alındığını ve kısa süreli olacağını belirtti^{98 99}

Tunus son dönemlerde salgının başından bu yana en büyük vaka sayılarını yaşıyor. Dünya Sağlık Örgütü yetkililerinin yaptığı açıklamada Tunus'un, koronavirüs vaka ve ölüm sayılarında Arap dünyası ve Afrika'da en üst sırada olduğu dile getiriliyor. Tunus'ta vaka sayılarındaki artış, yeni varyantların görülmesi ve aşılamanın yavaş ilerlemesi nedeniyle Covid-19 salgınında yeni bir dalga yaşanmasından endişe ediliyor. Tunus Sağlık Bakanlığının verilerine göre, Covid-19 salgınında ülkede bugüne kadar 14 bin 843 kişi hayatını kaybetti, toplam vaka sayısı 414 bin 182'ye yükseldi. Bakanlık, iyileşenlerin sayısını ise 352 bin 180 olarak açıkladı. Ayrıca hafta içerisinde bir günde 9 bin 823 vaka tespit edilerek günlük vaka rekoru kırıldı.¹⁰⁰

• Fas

İsrail Dışişleri Bakanı Yardımcısı, Fas'a bir ziyaret gerçekleştirerek Fas Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ile iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi üzerine görüşmeler gerçekleştirdi.¹⁰¹

Sussex Dükü Prens Harry ve eşi Meghan Markle Fas'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Yapılan açıklamada ziyaretin Fas Kralı'nın daveti üzerine gerçekleştiği dile getirildi.¹⁰²

İsrail medyasının yaptığı haberde, Fas'a ait bir askerî kargo uçağının ABD tarafından öncülük edilecek uluslararası bir askerî tatbikatı gerçekleştirmek için İsrail'e ait Hatzor Hava Üssü'ne indiğini belirtti.¹⁰³

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) merkezli yenilenebilir enerji şirketi Abu Dabi Future Energy Company (Masdar) yaptığı açıklamada, Azerbaycan'ın Gobustan kentinde yer alacak güneş paneli tesislerine 200 milyon USD yatırım gerçekleştirdiğini açıkladı. Güneş paneli kapasitesinin 230 MW olacağı ve 2021 yılının son çeyreğinde tamamlanabileceği belirtildi.¹⁰⁴

98 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-kovid-19-nedeniyle-saglik-sistemini-coklugunu-aciklayan-tunusla-sinirlarini-1-haftaligina-kapatti/2298771>

99 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-tunusla-sinirlarin-kapatilmasi-saglik-kosullarini-nedeniyle-ve-kisa-sureli/2299956>

100 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dso-tunus-kovid-19-vaka-ve-olum-sayilarinda-arap-dunyasi-ve-afrikada-en-ust-sirada/2289674>

101 <https://www.jpost.com/breaking-news/fm-director-general-visits-morocco-to-discuss-ways-to-advance-relations-673014>

102 <https://www.thenationalnews.com/lifestyle/travel/prince-harry-and-meghan-markle-to-visit-morocco-1.823468>

103 https://en.abna24.com/news/morocco-to-participate-in-israeli-international-military-exercises-media_1156896.html?_cf_chl_jschl_tk__=pmd_15250cda975b9ff90cbdc6ce3562b712b308b442-1626428848-0-gqNtZGzNAk2jcnBszQI6

104 <https://report.az/en/energy/construction-of-solar-power-plant-in-azerbaijan-to-start-in-late-2021/>

Ermenistan yaptığı açıklamada, 200 MW kapasiteli güneş enerjisi tesisi için BAE merkezli Masdar şirketiyle 174 milyon USD'ye anlaştığını açıkladı. Projede Ermeni Ulusal Varlık Fonu'nun (ANIF) payının da %15 olduğu da bildirildi.¹⁰⁵

Royal Dutch Shell yaptığı açıklamada, Almanya merkezli PCK Schwedt Rafinerisi'ndeki faaliyet dışı %37,5 hissesinin satışı için Estonya merkezli Alcmene GmbH şirketi ile anlaşmaya vardığını açıkladı. Royal DutchShell'in 2050 yılına kadar karbon emisyonlarını sıfıra indirmek için temiz enerji kaynaklarına yönelik yatırım portföyüne kattığı da bildirildi.^{106 107}

OPEC+ Grubu toplantılarında, üretim kotalarıyla ilgili kararın Aralık 2021'e kadar aşamalı olarak 2 milyon varil artış gerçekleştirilmesi yönündeki kararının Nisan 2022'ye kadar uzatılması gündeme getirilmiştir. OPEC+ toplantısı sonrasında üretim kotaları üzerine anlaşılan Rusya ve Suudi Arabistan'ın aksine BAE'nin kendi ham petrol üretimini arttırma isteğinde olduğu bildirildi. Bu durumun bölgedeki iki müttefik ülke olan BAE ve Suudi Arabistan arasında gerginlik yarattığı da iddia edildi. OPEC+ toplantısında alınan kararların ardından Putin'in OPEC+'daki üst düzey yetkililerle temas kurmak için bir planı olmadığı açıklandı.¹⁰⁸

^{109 110}

Kuzey Makedonya yaptığı açıklamada, Kuzey Makedonya ve Yunanistan arasında 130,6 milyon USD değerinde 123 km uzunluğunda doğal gaz ara bağlantı boru hattı için anlaşma imzaladıklarını bildirdi. Boru hattı sayesinde ilk etapta iki ülke arasında yıllık 1,5 milyar m³ doğal gaz taşınasının planlandığı ve ilerleyen dönemde bu kapasitenin 3 milyar m³ olabileceği de bildirildi.^{111 112}

Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) konsorsiyumu yaptığı açıklamada, Fier Güney gaz tesisi için Arnavutluk Altyapı ve Enerji Bakanlığı ve Albagaz şirketi arasında iş birliği ve devir teslim anlaşması imzalandığı bildirdi. Fier Güney gaz tesisine kurulacak sistemler sayesinde mevcut kapasitenin artırılması ve çift yönlü akışın sağlanmasının planlandığı da açıklandı. Tesisin tamamlanmasıyla Arnavutluk, Batı Balkan ülkeleri ve Hazar bölgesindeki gaz rezervlerine stratejik bir erişim noktası oluşturulması planlandığı da bildirildi.^{113 114}

¹⁰⁵ <https://www.arabianbusiness.com/energy/465707-uaes-masdar-picked-to-develop-174m-solar-project-in-armenia>

¹⁰⁶ <https://www.reuters.com/business/energy/shell-sell-its-german-schwedt-refinery-share-2021-2021-07-08/>

¹⁰⁷ <https://www.shell.com/media/news-and-media-releases/2021/shell-sells-its-minority-shareholding-in-pck-schwedt-joint-venture-refinery-to-alcmena.html>

¹⁰⁸ <https://www.reuters.com/article/oil-opec-russia-idUSR4N2NZ013>

¹⁰⁹ <https://www.irishtimes.com/news/world/middle-east/emirati-and-saudi-disagreements-over-oil-production-see-them-move-further-apart-1.4616157>

¹¹⁰ <https://www.inventiva.co.in/trends/simlai/saudi-emirati-drama-in-opec-the-reasons-behind-the-clash-of-the-two-arab-superpowers/>

¹¹¹ <https://www.bignewsnetwork.com/news/270233050/greece-n-macedonia-sign-natural-gas-pipeline-agreement>

¹¹² <https://m.naftemporiki.gr/story/1747753>

¹¹³ <https://www.hurriyetdailynews.com/tap-signs-deal-with-albania-to-deliver-first-gas-exit-point-fier-166150>

¹¹⁴ https://azertag.az/en/xeber/TAP_to_deliver_first_gas_exit_point_in_Albania-1825523

Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ) yaptığı açıklamada, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ne doğal gaz tedarikine ilişkin mutabakat zaptını imzalamasının ardından Türkiye tarafında gerekli olan tüm kamulaştırmaların gerçekleştirildiğini açıkladı. 85 km'lik Türkiye-Nahçıvan Doğal Gaz Projesi'nin devreye girmesiyle 2 milyar m³ doğal gazın taşınmasının planlandığı da açıklandı.^{115 116}

Azerbaycan'ın Hazar Denizi'nde bulunan Şah Deniz II offshore sahasının konsorsiyumunda bulunan şirketlerin yaptığı açıklamaya göre, sahanın Güneydoğu bölümünde doğal gaz üretiminin başladığı bildirildi. Mevcut alandaki üretimin günlük 400 milyon m³ doğal gaz ve yaklaşık olarak günlük 90 bin varil ham petrol üretimimin gerçekleştirilmesinin planlandığı da açıklandı.^{117 118 119}

Azerbaycan'ın Hazar Denizi'nde gerçekleşen volkanik (çamur) patlama sonrası, offshore Ümid doğal gaz sahasındaki platformda ve ilgili tesislerde zarar olmadığı ve üretimin aksamadığı açıklandı.¹²⁰

British Petroleum (BP) ve Lukoil PJSC şirketlerinin Irak da bulunan petrol sahalarındaki varlıklarını satmak istediğini bildirdi.^{121 122}

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı yaptığı açıklamada, IŞİD terör örgütünün Irak'taki elektrik sistemlerine karşı gerçekleştirdiği sabotajları engellemek için güvenlik güçleri ve Irak Elektrik Bakanlığı arasında ortak operasyon gücü oluşturduklarını açıkladı.¹²³

IKBY Elektrik Bakanlığından yapılan açıklamada, IKBY'nin Türkiye üzerinden Kouachi-Zakho elektrik hattı sayesinde 132 KV elektrik ithal etmeyi planladığını bildirdi.¹²⁴

Suudi Arabistan, Kuveyt ve Katar yaptıkları açıklamalarda Asya, Avrupa ve Akdeniz OSP'leri ile satış marjlarında (differentials) artış gerçekleştirdikleri açıkladılar. Suudi Arabistan'ın en çok artışı Asya OSP'lerine uyguladığı ve en az artışın ise ABD OSP'lerinde olduğu da değerlendirildi.^{125 126 127 128}

115 https://www.pentapostagma.gr/ethnika-themata/energeia/7022243_toyrkikos-agogos-ston-kaykaso-sfina-se-iran-kai-rosia-mia-exelixa

116 <https://ekonomi.haber7.com/ekonomi/haber/3118576-turkiye-ve-azerbaycan-harekete-gecti-yeni-boru-hattikurulacak>

117 https://www.azernews.az/oil_and_gas/180942.html

118 <https://www.naturalgasworld.com/bp-starts-gas-flow-from-new-shah-deniz-flank-90039>

119 <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/sah-deniz-2-guneydogu-kanadinda-uretim-basladi-594180.html>

120 <https://www.offshore-mag.com/regional-reports/middle-east/article/14206233/caspian-gas-platforms-intact-despite-potential-volcanic-eruption>

121 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/middle-east/334762/iraq-bp-lukoil/>

122 <https://www.argusmedia.com/en/news/2231042-lukoil-and-bp-eye-iraq-upstream-exit>

123 <https://en.mehrnews.com/news/175716/Iraq-seeking-to-foil-terrorists-sabotage-in-power-network>

124 <https://iraqakhbar.com/3186719>

125 <https://www.reuters.com/article/us-saudi-oil-osp-idUSKBN247117>

126 <https://oglinks.news/opecc/news/refiners-to-pay-more-for-saudi-crude>

127 <https://oglinks.news/saudi-aramco/news/s-aug-crude-osp-hike-beats-market-expectations-supply-worries>

128 <https://eikon.thomsonreuters.com/index.html>

Suudi Aramco'nun Asya merkezli satışlarında ağustos ayı Resmî Satışı Fiyatını (OSP) arttırmasına rağmen, Asya merkezli rafinerilerin ucuz alternatifler yerine Suudi Arabistan çıkışlı ham petrolü satın almak için sözleşme yapmaya hazırlandıklarını açıkladı. Asyalı rafinerilerinin bu tercihlerinin ana sebebi olarak ABD'ye ait ham petrolün sevkiyatlarının Ortadoğu merkezli ham petrole oranla varil başına yaklaşık 2 USD daha pahalı olduğu bildirildi.¹²⁹

Suudi Arabistan merkezli Alfanar Şirketinin rüzgâr türbini üreticisi Senvion India Pvt. Ltd'nin hissesinin %100'ünü satın alarak Hindistan enerji sektörüne girdiği açıklandı.¹³⁰ Suudi Elektrik Şirketinin (SEC), The Japan Bank for International Co.'dan (JBIC) 500 milyon USD değerinde bir yeşil kredi aldığı açıklandı.¹³¹

İran yaptığı açıklamada, artan sıcaklıklar nedeniyle elektrik kesintilerinin yaşanmaması amacıyla ve kripto madenciliği faaliyetlerini tamamen durduğunu bildirdi. Bununla birlikte artan talebi karşılamak için İran'ın elektrik ihracatını sıfıra indirdiği ve İran'ın Ermenistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'dan 650 MW elektrik ithalatı gerçekleştirdiği de bildirildi.^{132 133}

134

Mısır yaptığı açıklamada, Rusya merkezli Rosatom şirketi ile Matrouh vilayetinde nükleer santral inşa edeceğini açıkladı. El-Dabaa santralının inşasına 2022 yılında başlanacağı açıklandı.¹³⁵

Qatar Petroleum (QP) yaptığı açıklamada, Tayvan devlet rafinerisi olan CPC Corporation ile 15 yıl boyunca yıllık 1,25 milyon ton LNG satın almak için anlaşma imzaladığını açıkladı.¹³⁶

İsrail devlet şirketi Israel Electric Corp'un yaptığı açıklamaya göre, Tamar sahasından satın aldığı doğal gaz için şirketin mevcut anlaşmayı 2030 yılına kadar uzatmak için görüşmeler gerçekleştirdiği açıklandı.¹³⁷

129 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-07-07/asian-buyers-to-seek-full-saudi-oil-supply-despite-price-hike>

130 <https://in.finance.yahoo.com/news/saudi-arabias-alfanar-completes-100-103638724.html>

131 <https://english.mubasher.info/news/3828495/SEC-secures-500m-green-loan/>

132 <https://cointelegraph.com/news/iran-pauses-electricity-exports-due-to-crypto-mining-and-hot-summer>

133 <https://bitcoinexchangeuide.com/irans-vice-president-orders-licensed-crypto-miners-to-suspend-operations/>

134 <https://www.tehrantimes.com/news/462877/Iran-nearly-zeroes-electricity-exports-amid-surgings-domestic>

135 <https://www.energymixreport.com/egypt-to-begin-constructing-first-nuclear-power-plant-in-2022-with-russias-rosatom/>

136 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/asia/335665/qatar-signs-15-year-lng-supply-pact-with-taiwan/>

137 <https://finance.yahoo.com/news/israel-electric-set-extend-natural-135759018.html>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(5-11 TEMMUZ 2021)

• Yemen Çatışması Arap Kontrolünden Çıktı

Husi isyancıların, ülkenin güneyindeki hükûmet güçlerine nadir görülen bir füze saldırısı düzenlemeleri Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. “Nezavismaya” gazetesinin 5 Temmuz sayısında yayımlanan [“Yemen Çatışması Arap Kontrolünden Çıktı”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber, “Körfez ülkelerinin kendi ülkelerindeki muhalif güçlerini etkileme yeteneği giderek zorlaşıyor” ifadeleriyle değerlendirildi. Makalenin yazarı, uluslararası yorumcu İgor Subbotin’e göre, Yemen çatışmasının katılımcıları eski günlerine geri dönüyorlar. Ayrıca, Yemen devleti basın servisinin verdiği bilgiye göre Husiler son altı ayda ülkenin merkezinde ortaya çıkan çatışmalarda 25 binden fazla destekçisini kaybetmiştir. Yemen hükûmeti, Husilerin son zamanlarda etkin hâle gelmesinde doğrudan İran Devrim Muhafızlarının liderlerinin rolü olduğunu ifade etmiştir. Dahası el-Hatami’ye göre, İranda yeni bir cumhurbaşkanının seçilmesinden sonra durum daha da kötüleşmiştir. Nitekim bu koşullar altında Yemen, Körfez ülkeleri için baş ağrısı olmaya devam etmektedir. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semyonov’a göre uzmanlar, Husilerin güney bölgesindeki çıkarının temelinde yeni bir unsur olmadığı görüşünü savunuyor: “Güney Geçiş Konseyi her zaman Husilere karşı olmuştur. Daha önce de güney cephesinde askerî operasyonlar gerçekleştirildi ve bu anlamda Güney yönünün Husiler için yeni olduğunu söylemek yanlış olurdu.” Uzman, Yemen’de sürdürülebilir bir barış sürecinin tesis edilebileceğine dair hiçbir işaret olmadığı görüşünü savundu: “Bu nedenle askerî operasyonların farklı yönlerde devam edeceği muhtemeldir. Aynı zamanda bu durum Suudi Arabistan’ın Husilerle uzlaşma sağlayamadığını işaret ediyor.”

• Suriye Büyükelçisi: ABD, Ülkenin Bölünmesi İçin Koşullar Oluşturuyor

Suriye’nin Rusya Büyükelçisi Haddad “NEWS.ru Haber ajansına yaptığı açıklamada Biden yönetiminin Arap cumhuriyeti ve Irak semalarından Suriye üzerine hava saldırılarını yoğunlaştırma stratejisine değinerek, söz konusu eylemi ABD’nin önceki yaklaşımının devamı olarak gördüğünü ifade etmiştir. [“ABD, Ülkenin Bölünmesi İçin Koşullar Oluşturuyor”](#) başlıklı yazıda diplomat, bu türlü politikanın bölge için tehlikeli olduğunu da dikkate çekerek durumu, “Suriye ve Irak’taki eylemleri Washington’ının Suriye’nin işgal altındaki bölgelerinde yaşayan halka karşı yürüttüğü uygulamanın bir parçasıdır” şeklinde yorumlamıştır: “ABD güçleri, uçaklardan ve helikopterlerden sivillere saldırmaya, yasa dışı silahlı gruplara destek sağlamaya ve Suriye’deki ayrılıkçı güçleri desteklemenin yanı sıra, ülkenin bölünmesine yol açan koşullar oluşturmaya çalışıyor. ABD, Suriye halkının doğal kaynaklarını çalarken Suriyeliler,

Washington'ın uyguladığı ekonomik yaptırımlar nedeniyle söz konusu kaynakların sıkıntısını yaşıyorlar." Diplomat, ABD işgalinin Suriye topraklarında bulunduğu, uluslararası hukuka aykırı politikalar uyguladığı ve Suriye halkına acı çektirdiği sürece risklerin devam edeceğini ifadelerine eklemiştir.

• Libya: İstikrar mı, Fırtına Öncesi Sakinlik mi?

Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUİK) sayfasında Rusya Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IMEMO) Ortadoğu Araştırmaları Merkezinden Araştırma Görevlisi Tatyana Tyukaeva'nın "[Libya: İstikrar mı, Fırtına Öncesi Sakinlik mi?](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Yazıda, Libya siyasi çözüm sürecinin başarıları ve çözülmemiş sorunları ele alınmıştır. 23 Haziran 2021'de, Birleşmiş Milletler (BM) ve Almanya himayesinde düzenlenen Libya konulu ikinci uluslararası Berlin Konferansı'na değinen uzmana göre, Libya oyuncularını birleştiren önemli unsur geçiş sonrası Libya'da etkili bir yer edinme isteğidir: "Söz konusu oyuncuların çokluğu ve çeşitliliği göz önüne alındığında etkili bir koltuk için rekabetin her an yeni bir silahlı çatışmaya dönüşebileceği açıktır." Ayrıca, Libya Ulusal Birlik Hükûmeti (MBH) Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'nin, planlanan seçimleri yapma ve görevinden ayrılma niyetleri konusunda oldukça şüpheli görüldüğünü de vurgulayan uzmana göre ortaya çıkan durumun nedenleri, başbakanın 22 milyar dolarlık etkileyici bir bütçe talep etmesi ve ortaya koyduğu büyük ölçekli projelerin yanı sıra, yatırımcıları çekmek için aktif uluslararası kampanyasından kaynaklanmaktadır: "Etkin iş adamı olan Dibeybe, öncelikle kaynaklarını kendi mali etkisini güçlendirmek ve kazançlı sözleşmeler edinmek ve uygulamak için kullanmakla ilgileniyor. Yeni, geniş çaplı bir askerî tırmanış, onun ticari çıkarlarına hizmet etmeyecek gibi görünüyor."

Analist bununla birlikte, seçimlerin yürütülmesindeki herhangi bir gecikmenin, büyük olasılıkla başka bir istikrarsızlığa yol açacağını da ifadelerine ekledi.

• Kabil Koşumu

Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Avrasya Çalışmaları Merkezinden araştırmacı İvan Safrançuk'un "İzvestiya" gazetesinin 9 Temmuz sayısında "[Kabil Koşumu](#)" başlıklı değerlendirme yazısı ABD'nin Afganistan'dan ayrılmasından sonra beklenen senaryolarla ilgiliydi. Uzmana göre, yabancı para ve yabancı süngü pahasına sürdürülen Afganistan merkezî hükûmetinin çöküşü yaklaşıyor: "Afganistan'da silahlı muhalefet, yerel güçleri ve komşu devletlerle olan sınırları ele geçiriyor. Resmî hükûmet Kabil ve eyalet başkentlerinde bulunsa da yakın gelecekte birçoğu saldırıya uğrayacak ve bazıları isyancıların egemenliğine girecek." Analist, Afganistan'da ortaya çıkacak durumla ilgili Washington'ın tutumunu şu şekilde yorumladı: "Söz konusu durumda "merkezî hükûmete destek olalım" veya "belki de sonuçta ABD gitmeyecek" gibi görüşlerin ortaya

çıkacağı muhtemeldir. Ancak bu tahminlerin hiçbiri olanaklı değildir. Nitekim Biden'ın oldukça net bir stratejik zihni ve askerlerini geri çekme kararına direnme iradesi var." Yazıda, Taliban ile ilgili son durumlara değinen uzmana göre, söz konusu grup ülke çapında destek alabilecek ulusal bir güç değil: "Taliban, iç dengelerin görünmez çizgilerini çoktan aştı. Taliban'a bölgesel düzeyde bir direniş olması muhtemeldir."

Uzmanlar arasında uzun süredir Taliban'ın 1990'lı yıllara kıyasla değişip değişmediği konusunda tartışma sürüyor. İvan Safrançuk'a göre, yakında bu sorular üzerinde sadece teorik düşünceler ortaya çıkmayacak, aynı zamanda soruya pratik cevaplar da verilecektir: "Şimdilik, yabancıların ülkeden ayrılması ve merkezî yönetimin bölünmesinin oluşturduğu boşluğu silahlı muhalefet dolduruyor. Ancak diğer güçler kendilerini gösterdiğinde, Taliban önemli bir karar vermek zorunda kalacak." Uzmana göre, ABD sonrası Afganistan'ı bekleyen iki senaryo görülmektedir. Birincisi, Taliban, El Kaide ve IŞİD gibi teröristlerle iş birliği yaparak Afgan toplumunun büyük bir kısmına karşı iç savaş başlatabilirler. İkincisi ise Taliban, iç güçlerle ulusal uzlaşmayı kabul edebilir ve ülkenin iç kaderiyle hiçbir ilgisi olmayan uluslararası grupları ülkeden çıkarabilir.

• General Süleymani'nin İntikamını Kim ve Nasıl Aldı?

Rusya'nın Federal Bilgi Ajansı "Regnum.ru" sitesinde Ajansın Doğu bölümünün baş editörü, tarihçi Stanislav Tarasov'un, "[General Süleymani'nin İntikamını Kim ve Nasıl Aldı?](#)" başlıklı değerlendirmesi yayımlandı. Yazıya göre, ABD ve NATO birliklerinin Afganistan'dan çekilmesinden sonra Tahran, Irak'taki ABD varlığını siyasi ve askerî olarak imkânsız kılmak için elinden gelen her şeyi yapacak. İran'ın söz konusu Ortadoğu politikasının temelinde ise "Süleymani intikamı" bulunmaktadır. Nitekim ABD'li yarbay 2018'den beri Red Horse filosunun komutanı James C. Willis'in, Katar'daki el Udeyd Hava Üssü'nde ölü bulunması haberini Rus Askerî Uzman Aleksey Leonkov şu şekilde yorumlamıştı: "Süleymani'nin öldürülmesi ile subayın gizemli ölümü arasında bir bağlantı olabilir." Stanislav Tarasov'a göre ise İran, Kasım Süleymani'nin ölümünün intikamını alacağını söylediğinde, kesinlikle herhangi bir doğrudan savaş kastetmedi: "Tahran, dünya çapında çok geniş bir hücre ve aktivist ağına sahiptir. Ocak ayında Kudüs Gücü'nün Komutanı Tuğgeneral İsmail Kaani, Kasım Süleymani'nin intikamını alacaklarını söyledi. Büyük olasılıkla bu konuda ilk hedef olarak Yarbay Willis seçildi."

Süleymani'nin ölümü birtakım soruları da gündeme getirdi ve bunlardan birine göre, İranlı General'in, Irak'ta ABD güçlerine karşı sert bir saldırı hazırladığı belirtilmiştir. Öte yandan, analiste göre Kasım Süleymani'nin ölümü, İran rejiminin ülke üzerindeki kontrolünü sıkılaştırmasına yardımcı olmanın yanı sıra İran'ın dinî lideri Ayetullah Hamaney'in hırslarını daha da güçlendirdi: "Aynı zamanda, ABD'nin Irak ve Suriye'deki konumunun daha da zayıflamasına yol açtı ve Irak Parlamentosu ABD birliklerinin geri çekilmesini istedi." İran nükleer anlaşmasına ve Washington ile diplomatik ilişki olasılığına gelince uzman, "Süleymani suikasti onları basitçe yok etti ve İran siyasetindeki reformist yön zayıfladı" ifadelerini kullandı.

Rus analist, İran'ın Ortadoğu ve Asya politikalarıyla ilgili öngörülerde de bulundu. ABD ve NATO birliklerinin Afganistan'dan çekilmesinden sonra Tahran, Washington'nın Irak'taki varlığını siyasi ve askerî olarak imkânsız hâle getirmek için elinden gelen her şeyi yapacak: "Tahran'ın, Süleymani konusunda intikam almasıyla ilgili mesaj, Ortadoğu'da sözde gerilim döngüsünün arifesinde bir şekilde "zamanında" ortaya çıktı. Bugün ABD, bölgedeki beklenmedik istikrarsızlık risklerine karşı daha savunmasız durumdayken, İran Süleymani'nin kaybindan yararlanarak uzun vadede puan kazanmaya çalışacak."